

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С.СКОВОРОДИ

**ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ, СПЕЦІАЛЬНОЇ
ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Харків 2023

закладу позашкільної освіти.....	128
<i>Литв'яков М.В.</i> Форми занять у воді з корекції емоційно-вольової сфери дошкільників.....	132
<i>Лісова Т.В.</i> Пальчиковий ігротренінг як ефективний засіб розвитку мовлення дітей-логопатів.....	135
<i>Любченко І.І.</i> Інноваційні технології розвитку в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі.....	137
<i>Матвієнко Н.М.</i> Інноваційні технології в роботі з дітьми з розвитку та корекції мовлення в системі спеціальної освіти.....	142
<i>Мацюк З.</i> Мак-техніки для створення метафоричної асоціативної казки в закладах інклюзивної освіти.....	146
<i>Міщенко О.А., Козачек Н.О.</i> Особливості проведення пропедевтичної педагогічної практики здобувачів ХНПУ імені Г. С. Сковороди в закладах спеціальної освіти в реаліях сьогодення.....	149
<i>Миколук Д.О.</i> Ранній медико-педагогічний супровід та психологічна підтримка батьків дітей з порушеннями слуху (від 0 до 3 років).....	155
<i>Новгородський Р.Г.</i> Особливості навчально-виховного процесу для дітей з розладами аутистичного спектру в закладах освіти.....	158
<i>Отрошко Т.Ф., Полонська А. Ю.</i> Інклюзивна освіта в початковій школі.....	161
<i>Падун В.С.</i> Розвиток діалогової компетенції у дітей із розладами аутистичного спектру.....	163
<i>Паламар О.М.</i> Інтерактивні методи в освіті дітей з порушеннями зору.....	166
<i>Пехарєва А.С., Кондратенко В.О.</i> Танцювально-рухова терапія як один із видів корекційно-розвиткової роботи з дітьми із ООП.....	169
<i>Пехарєва А.С., Осика Ю.Ю.</i> Специфічні особливості соціалізації молодших школярів з особливими освітніми потребами засобами арт-терапії.....	172
<i>Пилипенко Н. В.</i> Динаміка відносин в дитячій інклюзивній туристській групі.....	177
<i>Проскурняк О. І.</i> Діагностика соціальної дезадаптованості першокласників з порушеннями інтелекту в інклюзивному класі.....	181
<i>Пищкіна-Фирсова Д.А.</i> Посилення ресурсів стійкості фахівців спеціальної та інклюзивної освіти під час воєнного стану.....	184
<i>Ревуцька О.В., Пархоменко М.В.</i> Інноваційний потенціал здоров'язберезувальних педагогічних технологій в спеціальній освіті.....	186
<i>Рібицун Ю. В.</i> Логопсихосинергетичний портрет дитини із заїканням.....	191
<i>Савінова Н.В., Кутержинська К.М.</i> Формувальні наративи морально-етичних компонентів деонтологічної культури майбутніх учителів-логопедів.....	196
<i>Савінова Н.В., Нездатна А.П.</i> Психолінгвістичний контент поняття мовленнєва інтенція у логокорекційних системах сучасної логопедії.....	200
<i>Савінова Н.В., Спіріна І.В.</i> Науковий дискурс змістового контенту	

казки, ми навчали дітей ефективно взаємодіяти у групах, приділяти увагу виробленню соціальних навичок. Коли діти починали розуміти прийоми групової роботи та опанувати комунікативні навички, їхня навчальна діяльність була ефективнішою та раціональнішою, що дало змогу всебічно досліджувати, обговорювати питання й проблеми, робити помилки, вчитися слухати думку іншої дитини та продовжувати її, інтегрувати нові знання з попередніми та узагальнювати свої ідеї.

Завдяки метафорі та візуальним образам, метафоричні асоціативні картинки, дають змогу легко обійти механізми психологічного захисту дитини, вибудувати «розмову» з його підсвідомістю, і, як наслідок, отримати в короткий термін необхідний об'єм інформації для якісної роботи з вирішення проблеми. Кожна картинка – це кольорова кнопка для запуску фантазії, ідей та асоціацій дитини.

Методика складання метафоричних казок дала змогу залучити всіх дітей до роботи з картками, відповідати на запитання, створювати свої історії, фантазувати, розвивати комунікативні здібності та активно працювати на уроці. Зокрема, ця методика корисна не лише для дитини з порушення мовлення, а й для всіх здобувачів освіти, яким складно висловити свою думку, змістовно та логічно доповідати. Звернемо увагу на те, що під час спілкування в парах і невеликих групах діти з порушенням мовлення легше адаптувалися до соціуму.

Навіть володіючи досить великим запасом слів для побудови висловлювань, діти із загальним порушенням мовленням фактично позбавлені можливості словесної комунікації, тому що засвоєні мовленнєві засоби не розраховані на задоволення потреби в спілкуванні, тому виникають додаткові труднощі для налагодження міжособистісних відносин. Зміст складання казок за метафоричними асоціативними картками спрямований на розширення й уточнення пасивного і активного словника; розвиток імпресивного та експресивного мовлення; диференціювання та правильного використання граматичних форм, різних типів синтаксичних конструкцій, формування зв'язного мовлення. Для практичного засвоєння знань і умінь вони мають бути включені в безпосереднє спілкування в ситуаціях і в різних видах діяльності.

Література

1. Скрипник Т., Інклюзивна освіта дітей з розладом із дефіцитом уваги та гіперактивністю. *Нейроnews*. №8(119). 2020. С.11-15
2. Непомняща І.М Розвиток словесної творчості дітей передшкільного віку за допомогою фантастичної казки. *Інноваційна педагогика*. Випуск 19. Т. 1. 2019. С. 164-168

Мищенко О. А.

к. пед. н., доцент

кафедри спеціальної педагогіки

Харківський національний педагогічний

університет імені Г. С. Сковороди

Козачек Н.О.

старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ХНПУ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ В ЗАКЛАДАХ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Популяризація ідей інклюзивної освіти докорінно модифікує освітнє середовище, охоплюючи широкий спектр додаткових можливостей особам з ООП (особливими освітніми потребами), проте висуває наріжним каменем проблеми та недоліки дієвої системи загальної середньої та спеціальної освіти, адже «українська освіта вже увійшла в цей еволюційний етап впровадження інклюзивної практики, тож разом з іншими країнами постала перед проблемами періоду модернізації галузі» [3, 8]. Це не може не віддзеркалюватися на системі вищої педагогічної підготовки, особливо за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта», що потребує підвищених фахових вимог до підготовки конкурентоздатних педагогічних кадрів, зокрема корекційних педагогів.

Інкримінація суспільством певного консерватизму при підготовці здобувачів у чинній системі формальної вищої педагогічної освіти, а саме закиди про «невідповідність теоретичних знань студентів їх практичним умінням і навичкам, дисгармонією із потребами суспільства» [6] обтяжуються карантинними обмеженнями та воєнним станом.

З огляду на думку Н. Онищенко про актуальність та своєчасність «вдосконалення практичної підготовки педагогічних кадрів» [6, 55], маємо висвітлити досвід кафедри спеціальної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Науково-педагогічні працівники останньої, навіть у таких надскладних умовах, продовжують підготовку здобувачів за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта», акцентуючи увагу на пропедевтичних педагогічних та дефектологічних практиках здобувачів у закладах спеціальної освіти.

Розробці проблем практики студентів педагогічних університетів у закладах освіти присвячені роботи: О. Бружиховської, Г. Кабанської, О. Кабанської, О. Мельникової та інших.

Обґрунтуванню необхідності вдосконалення та модернізації практичної підготовки здобувачів вищої освіти присвячено науковий доробок: Л. Бражник, Ю. Вакуленко, Ю. Іванової, Н. Онищенко, Л. Шульги та інших.

Окремо аспектам дистанційного навчання в процесі проведення педагогічної практики приділяли увагу: Ж. Колоскова, М. Назаренко та інші.

Методичні поради до проведення дефектологічної практики та практики здобувачів I (бакалаврського) рівня в спеціальних закладах та навчально-реабілітаційних центрах надавали: Х. Барна, І. Брушневська, О. Кас'яненко, О. Чекан та інші.

Проте особливості пропедевтичної педагогічної практики здобувачів у закладах спеціальної освіти в умовах дистанційного навчання та в період воєнного стану в науково-методичній літературі висвітлені недостатньо або стикаються з упередженим ставленням щодо їхньої доцільності та дієвості, що й зумовлює науковий інтерес до цієї проблеми.

Метою розробки є репрезентація досвіду проведення пропедевтичної педагогічної практики здобувачів за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» ХНПУ імені Г. С. Сковороди в реаліях сьогодення. Це дослідження проводилось в умовах дистанційного навчання в період воєнного стану у 2022 році на основі спостереження, перевірки звітної документації та аналізу звітів практикантів, що проходили практику в спеціальних закладах освіти.

Загальновідомо, що практика стає невід'ємним складником навчального процесу, направлена на закріплення та розширення знань, що були набуті студентами в закладі вищої освіти, проте найціннішим є безпосереднє напрацювання здобувачами практичних навичок, необхідних для їхньої роботи в закладах середньої та спеціальної освіти, фактичного застосування вивчених на заняттях методів навчання та виховання.

Традиційно, за визначенням Ж. Колоскової, у процесі проходження практики здобувачі навчаються самостійно добирати та систематизувати інформацію в межах поставлених перед ними завдань; вчать застосовувати отримані знання на практиці; розвивають навички колективної роботи, ознайомлюються з кабінетами та обладнанням фахівців [2, 77].

Варто наголосити на притаманному прагненні ХНПУ імені Г. С. Сковороди та кафедри спеціальної педагогіки до урахування вимог потенційних роботодавців до наших здобувачів, задля підвищення професійної компетенції та конкурентоздатності майбутніх працівників регулярно ініціюються зустрічі зі стейкхолдерами, ураховуються результати неформальної освіти та передусім наголошується на дієвості пропедевтичної педагогічної та дефектологічної практик, адже їхнє успішне проходження «дозволяє забезпечити тісну взаємодію між учасниками освітнього процесу, а також дає змогу здобувачу оцінити свій рівень здібностей та визначити свою спрямованість у ході навчання в університеті» [6, 59].

На думку О. Чекан, Х. Барни, О. Кас'яненко, у процесі підготовки бакалаврів за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» особливе місце посідає дефектологічна практика, що «виступає органічною складовою освітнього процесу, психолого-педагогічної і методичної підготовки майбутніх фахівців, пов'язуючи теоретичне навчання здобувачів вищої освіти з їх майбутньою самостійною роботою у закладах з дітьми з ООП» [4, 5].

Освітніми програмами за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» ХНПУ імені Г. С. Сковороди передбачено передування пропедевтичної педагогічної практики, як базис до успішного проходження майбутньої дефектологічної практики. Відповідність змісту та назви першого практичного досвіду здобувачів «Безперервна пропедевтична педагогічна практика» говорить про підготувальний, ввідний характер зазначеної діяльності. Варто зазначити, що з усіма профільними закладами спеціальної освіти укладено договори про співпрацю (між адміністрацією шкіл та відділом практик ХНПУ імені Г. С. Сковороди).

Як зазначалося нами раніше в роботі «Особливості проведення пропедевтичної педагогічної практики для студентів 2 курсу ХНПУ імені Г. С. Сковороди в умовах воєнного стану», з метою формування майбутнього

високого фахового рівня підготовки здобувачів, згідно з ОП «Логопедія» та ОП «Олігофренопедагогіка», у межах навчально-виховної діяльності, здобувачі 2 курсу в третьому семестрі починають знайомитись із дітьми, які мають особливі освітні потреби та навчаються в закладах спеціальної освіти (перелік закладів спеціальної освіти м. Харкова, з якими укладено договори, також наводився в зазначеній вище роботі) [1].

Варто зауважити, що відпрацьований упродовж багатьох років механізм проведення пропедевтичної практичної роботи здобувачами ХНПУ імені Г. С. Сковороди, у 2022 році було порушено подіями війни, що понівечили людські долі, зруйнували заклади освіти, змусили евакуювати дітей із ООП в безпечні місця, зокрема за межі України.

Попри труднощі та багаточисельні перепони, адміністрація та відділ практик університету, викладачі та методисти з фаху, адміністрація та вчителі закладів спеціальної освіти виконували свої функціональні та людські обов'язки, усіляко сприяли продовженню навчально-виховного процесу та проходженню здобувачами пропедевтичної педагогічної практики зокрема.

У 2022 році практика проходила протягом двох тижнів у дистанційному форматі (онлайн). Така форма проходження практики була зумовлена неможливістю відвідування закладів спеціальної освіти під час воєнного стану, відповідно до рекомендацій МОН [5].

Механізм традиційного проведення пропедевтичної педагогічної практики також детально описаний нами в зазначеній вище роботі, вважаємо за потрібне зосередитись на основних аспектах, які ми умовно поділили за напрямками, проведення практики в реаліях 2022 року, зокрема:

1) увідний: а) наказ про порядок проведення пропедевтичної педагогічної практики та розподіл здобувачів за фахівцями зі спеціальної педагогіки та спеціальної психології; б) проведення настановної конференції з висвітленням специфіки проходження практики, основних завдань практики, порядку оформлення та подання звітної документації; в) створення сторінки пропедевтичної педагогічної практики на освітній платформі Moodle; г) створення Viber чату, із зарахуванням до нього всіх здобувачів, методистів із фаху, керівника практики від факультету природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти.

2) організаційний: а) розподіл здобувачів 2 курсу на підгрупи по 15 осіб; б) закріплення здобувачів за методистами (фахівці зі спеціальної педагогіки та спеціальної психології), які консультували здобувачів із різних питань, допомагали в організації зустрічей в онлайн-просторі із закладами спеціальної освіти; консультували щодо оформлення звітної документації з використанням цифрових технологій (відеоконференцій; чатів у месенджерах; онлайн-зустрічей на платформах Meet та Zoom; виконання завдань на освітній платформі Moodle [1]; в) відвідини здобувачами впродовж двох тижнів (онлайн) закладів спеціальної освіти, ознайомлення з місцем розташування (адресою закладу, офіційним сайтом, офіційні сторінки в соціальних мережах, на яких представлено актуальну інформацію про функціонування закладу спеціальної освіти); г) знайомство практикантів із адміністрацією закладу

спеціальної освіти, фахівцями з різних галузей спеціальної педагогіки, контингентом учнів; г) ознайомлення здобувачів із історією закладу спеціальної освіти; д) анонсування та заохочення здобувачів до відвідання фахових вебінарів та майстер-класів провідних корекційних педагогів-практиків.

3) навчально-виховний: а) ознайомлення здобувачів із режимом роботи закладу (розкладом уроків, річним планом); б) інтерактивний огляд приміщень та обладнання класних кімнат та кабінетів фахівців. Звичайно, для кожного здобувача в галузі корекційної педагогіки, який тільки розпочинає свій фаховий шлях, найбільш цікавим постає етап практичної роботи, який пов'язаний із професійним устаткуванням, адже обладнання робочих місць тифлопедагогів, сурдопедагогів, олігофренопедагогів, логопедів є унікальним [1]; в) відвідини здобувачами навчальних занять та виховних заходів закладу спеціальної освіти; г) проведення бесід зі здобувачами та фахівцями закладів спеціальної освіти, надання супервізій (у процесі яких: з'ясування функціональних обов'язків фахівців, навчання здобувачів здійснювати аналіз проведених фахівцями закладів спеціальної освіти навчальних занять та виховних заходів).

4) звітний: а) оформлення здобувачами звітної документації; б) узгодження звітів здобувачів із адміністрацією та фахівцями у процесі проходження практики; б) звітування практикантів на підсумковій конференції; в) розміщення звітної документації на сторінці пропедевтичної педагогічної практики на освітній платформі Moodle.

Серед здобутків проходження пропедевтичної педагогічної практики у звітах здобувачі виокремлювали: а) ознайомлення із закладом спеціальної освіти, контингентом учнів, особливостями комплектування класів; б) набуття вміння спостерігати та аналізувати навчально-виховні та корекційні процеси діяльності вчителя-логопеда (вчителя дефектолога, вихователя логопедичної групи) закладу спеціальної освіти; в) опанування навичками діагностування стану сформованості мовленнєвих та немовленнєвих процесів у дітей із ТПМ (з урахуванням зазначених відомостей та показників заповнення мовленнєвих карток); г) набуття навичок складання та аналізу планів-конспектів логопедичних занять та інше.

Серед недоліків проходження пропедевтичної педагогічної практики у звітах здобувачі зазначали: а) відсутність змоги проходження практики офлайн; б) труднощі через перебої мережі Інтернет; в) власний емоційний стан.

Варто зауважити, що здобувачі визначають проходження ними пропедевтичної педагогічної практики як успішне, наголошують на розширенні власного фахового світогляду, набутті власного практичного досвіду роботи з дітьми з порушеннями мовлення, поглибленні знань про ефективні методи роботи з дітьми з ООП та змогу, після проходження практики, спланувати власну подальшу роботу й оптимізувати свою фахову діяльність.

Звіти здобувачів різні, але всі вони зазначали у звітній документації корисну роботу всіх ланок навчального процесу на місцях, не зважаючи на труднощі роботи в дистанційному форматі.

Отже, у реаліях 2022 року проведення пропедевтичної педагогічної практики здобувачів ХНПУ імені Г. С. Сковороди в закладах спеціальної освіти

мало такі недоліки: а) уведення воєнного стану; б) відсутність змоги фактичного відвідування практикантами закладів спеціальної освіти; в) зменшення терміну практики; г) відсутність розроблених методичних рекомендацій до проходження пропедевтичної педагогічної практики в закладах спеціальної освіти в онлайн-режимі. Усе це істотно не вплинуло на загальне позитивне враження від проходження практики, тому варто наголосити на значних здобутках та позитивній динаміці організації пропедевтичної педагогічної практики 2022 р. (в умовах дистанційного навчання та воєнного стану) за показниками: а) налагодження використання цифрових технологій; б) урахування результатів неформальної фахової освіти; в) відповідальне ставлення до процесу проведення практики з боку методистів з фаху та тісну взаємодію й співпрацю адміністрації та вчителів закладів спеціальної освіти; г) узаємну доброзичливість та повагу всіх учасників процесу проходження практики; г) тісну взаємодію та співпрацю всіх учасників процесу (часткова реалізація суб'єкт-суб'єктної взаємодії здобувачів та досвідчених корекційних педагогів закладів спеціальної освіти, більш повна взаємодія здобувачів та методистів з фаху; д) часткове застосування контекстного навчання; е) підтримка зв'язків між відділом практик ХНПУ імені Г. С. Сковороди, фахівцями кафедри спеціальної педагогіки, адміністрацією та вчителями закладів спеціальної освіти, стейкхолдерами й потенційними роботодавцями.

Крім того, попри дистанційний формат проведення, маємо відмітити значні виховні здобутки практики: а) розвиток комунікабельності (спілкування за допомогою цифрових застосунків); б) формування критичності мислення здобувачів; в) самовдосконалення; в) креативність; г) самостійність та інше [1].

Ця наукова розвідка не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми, серед перспектив подальших розробок вбачаємо необхідність розробки методичного забезпечення до проведення пропедевтичної педагогічної практики з урахуванням викликів сьогодення.

Література

1. Козачек Н. О., Павлова А. О. Особливості проведення пропедевтичної педагогічної практики для студентів 2 курсу ХНПУ імені Г. С. Сковороди в умовах військового стану. *Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти* : зб. наук. пр. Харків, 2022. С. 70-73. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9267> (дата звернення: 03.02.2023).
2. Колоскова Ж. В., Назаренко М. П. Виробнича (педагогічна) практика студентів закладів вищої освіти у реаліях дистанційного навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021 с. 77-81. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/827> (дата звернення: 02.02.2023)
3. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики». Монографія. Київ: ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/719179/1/%D0%86%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf (дата звернення: 05.02.2023)
4. Методичні рекомендації до організації і проведення практики дефектологічної для здобувачів денної форми навчання, спеціальність 016 «Спеціальна освіта», першого (бакалаврського) рівня / укладачі О.І. Чекан, Х.В. Барна, О.М. Кас'яненко, Мукачєво:

МДУ, 2021. 38 с. URL: [http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8678/1/Methodical %20recommendations %20for %20the%20 organization %20and%20 conduct %20of%20 defectological %20practice.pdf](http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8678/1/Methodical%20recommendations%20for%20the%20organization%20and%20conduct%20of%20defectological%20practice.pdf) (дата звернення: 05.02.2023)

5. Наказ МОН: Деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/nakaz-mon-deyaki-pitannya-organizaciyi-zdobuttya-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ta-osvitnogo-procesu-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення: 04.02.2023)
6. Онищенко Н. П. Основні шляхи модернізації практичної підготовки студентів у закладах вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Т.3. №74.2021. С. 55-60 URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_3/12.pdf (дата звернення: 03.02.2023)

Миколюк Д.О.

аспірантка спеціальності 053 Психологія

Науковий керівник: Мілютіна К.Л.

доктор психологічних наук, професор

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**РАННІЙ МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ТА
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ
СЛУХУ (ВІД 0 ДО 3 РОКІВ)**

Всесвітня організація охорони здоров'я опублікувала дані, згідно з якими в різних країнах світу народжуються приблизно до 5 випадків на кожні 1000 новонароджених і немовлят з порушеннями слуху [1, с. 7].

Значний відсоток новонароджених з порушеннями слуху припадає саме на чуучих батьків (більше 90%)» [2, с.1]. Саме тому, у разі підтвердження діагнозу порушення слуху у новонародженої дитини, батьки виявляють неготовність психологічно до підтвердженого діагнозу порушення слуху у дитини після скринінгу, в них виникають сильні емоційні переживання і розгубленість щодо подальшого майбутнього у дитини, також відбувається прийняття чи неприйняття батьками факту підтвердженого діагнозу. Як слушно зазначає Л.Пушкарська, що народження дитини із слуховою дисфункцією сприймається батьками як найбільша й особиста трагедія, сам факт появи такої дитини «не такої, як у всіх», на думку авторки, є причиною гострого стресу у батьків, зокрема матері. Тривале перебування батьків у гострому стресовому стані зумовлює різку зміну життєвого укладу, зокрема стилю внутрішньосімейних взаємин і необхідність створення нових життєвих цінностей батьків [3, с.139].

Навіть незважаючи на наявність продуманої програми підтримки батьків в медичних закладах різних країн світу, дані напівструктурованого інтерв'ю батьків показали, що після проведення скринінгу у дитини і підтвердження діагнозу порушення слуху у дитини, батьки зазначають, що їм потрібна додаткова терапевтична підтримка, яка спрямована на опанування батьками почуття горя через підтвердження діагнозу у дитини [4, с.7]. Інші дослідники підтвердили, що під час й після діагностичного процесу батьки переживають шок, заперечення, почуття провини тощо [5, с.2]. За результатами іншого